

Dokument č. 78

List vedenia Demokratickej strany z 28. augusta 1946 Predsedníctvu Komunistickej strany Slovenska.

Bratislava, dňa 28. augusta 1946

P.T

Predsedníctvo Komunistickej strany Slovenska

Bratislava

Predsedníctvo Demokratickej strany svojimi zástupcami a to predsedom Dr. Jozefom Lettrichom a gen.(erálnym) taj.(omníkom) Dr. Fedorom Hodžom prednieslo zástupcom komunistickej strany pp.(pánom) Dr. Gustavovi Husákovi, Ladislavovi Novomeskému a Ladislavovi Holdošovi na porade v Bratislave dňa 9. augusta 1946 nasledovné podmienky, pod ktorými Demokratická strana upustila od svojho nároku na obsadenie funkcie povereníka školstva a osvetu v novom Zbore povereníkov.

- 1/ Zástupca povereníka p.(án) Jozef Pavlík bude sprostý tejto funkcie a osobitná funkcia zástupcu povereníka nebude vytvorená.
- 2/ Prednosta odboru pre veci katolíckeho kultu p. Dr. Straka bude nahradený inou hodnotnejšou osobou, prijateľnou i zainteresovaným cirkevným kruhom.
- 3/ Referát pre kultové veci slovenských kalvínov bude obsadený p.(ánom) Ondrejom Maťašíkom, farárom v Lúčkach.
- 4/ Inšpektorom národných škôl na Slovensku bude menovaný riaditeľ Mešt.(ianskej) školy v Bratislave p.(án) Branislav Lichardus.
- 5/ Niektorí školskí inšpektori pozbavení svojich funkcií a penzionovaní minulým režimom z politických dôvodov budú rehabilitovaní.
- 6/ Otázka rádového učiteľstva z hľadiska umožnenia žiť podľa pravidiel rádového života bude, nakoľko sa tak zatiaľ nestalo, vybavená.
- 7/ Povereníctvo predloží Slovenskej národnej rade osnovu náhradnej normy za poštátnené školské budovy a internáty.
- 8/ Povereníctvo sa postará, aby fakticky do poštátneného Svoradova boli prijímaní iba vysokoškoláci katolíci a do poštátneného Štefánikovho domova v Bratislave iba vysokoškoláci evanjelici. V prípade, že si študentstvo týchto ústavov bude žiadať duchovnú správu nech im je vyhovelé a touto funkciou nech je poverená osoba mravne, politicky a národné bezúhonná.
- 9/ Školské vysvedčenia, pokiaľ ide o zaradenie náboženstva nech sú opravené tak, ako tomu bolo do roku 1945.
- 10/ Pokiaľ nebude definitívne vyriešená otázka organizácie telovýchovy na Slovensku, poľažne v Republike nech ide aj úradne povolená činnosť v Telocvičnej jednote Sokol na Slovensku.

Pokiaľ ide o rezort vnútra, zástupcovia Demokratickej strany uplatnili ako podmienku pre odstúpenie od nároku na jeho obsadenie zástupcom Demokratickej strany, aby odboroví prednostovia pp.(páni) Dr. Šimovič a pplk. Viktorín boli sprostení svojich funkcií.

Konštatujeme, že na uvedenej porade zástupcovia Komunistickej strany Slovenska podmienky Demokratickej strany ohľadne školského rezortu vzali na vedomie a čo sa týka požiadaviek v Povereníctve vnútra súhlasili, aby túto vec vybavil nový povereník vnútra podľa svojho uváženia.

Prosíme, aby ste obsah tohoto listu láskavo vzali na vedomie.

Predseda:
nečitateľný podpis

Gen. tajomník:
nečitateľný podpis

Slovenská národná archív Bratislava, f. Povereníctvo školstva, kart. 4.

Dokument č. 79

List L. Novomeského zo 4. septembra 1946 G. Husákovi o procese s P. Zaťkom.

V Paríži, dňa 4. septembra 1946.

Pán

Gustav Husák

predseda Zboru povereníkov

B R A T I S L A V A

O svojich stykoch s Dr. Inž.(inierom) Petrom ZAŤKOM počas vojny podávam túto správu:

S Dr. Inž.(inierom) Petrom Zaťkom, s ktorým sa poznám dávnejšie, bližšie som sa začal stýkať asi tak od roku 1942 - 43. Formálne bol tento styk umožnený tým, že som ho ako redaktor "Budovateľa" vyhládal v sekretariáte Ústredného združenia slovenského priemyslu. Dr. Inž.(inier) Peter Zaťko vedel, že nehovorí len s redaktorom "Budovateľa", napriek tomu - ba podľa môjho dojmu práve preto - bol otvorený a zhovárali sme sa o najrozmanitejších otázkach politického charakteru bez rezervovanosti. Počas týchto rozhovorov, ktoré boli čím ďalej, tým častejšie, vyjasnievali sme si stanoviská k najrozmanitejším otázkam aktuálnym, i k budúcemu postupu. Dr. Inž.(inier) Zaťko niekoľkokrát jasne vyhlásil, že zastáva bezpodmienečne protinemecké stanovisko i keď napriek tomu ostáva na čele Združenia slovenského priemyslu a členom Slovenského snemu, preto, aby mohol v týchto funkciách podľa možnosti toto stanovisko uplatňovať.

Ako ho uplatňoval? Ako som videl uplatňovanie tohoto stanoviska?

V rokoch 1940 - 41 alebo o rok neskôršie /na presné dátum sa neviem rozpamätať/ presadzoval a aj presadil daňové úľavy investičné a vtedy mi otvorene vyhlásil, že zmyslom tohto opatrenia je, aby výnos domácej produkcie nepoužíval sa na vojnové ciele. Na námietky, či povojnové Slovensko unesie veľké hospodárske investície, ktoré sa pri konjunktúre vtedy predvídali, odpovedal mi, že je lepšie investovať tieto výnosy do akýchkoľvek investícií, trebárs v budúcnosti neproduktívnych, než do streliva.

Keď raz som išiel k nemu informovať sa o zmysle nariadenia o zbere teľacích hnátov, vysvetlil mi, že o túto akciu požiadali Nemci, ktorí potrebujú tento artikel pre výrobu ponoriek, ale že zber, resp. dodávky bude kontrolovať on sám, resp. jeho úrad, takže z akcie na Slovensku Nemci veľký úžitok mať nebudú.

Pamätám sa tiež na naliehanie vojenských kruhov, /neviem či domácich, či nemeckých/ aby Slovensko postavilo početne väčšie jednotky do boja už vtedy proti ZSSR. Vojenská požiadavka bola údajne zredukovaná preto, lebo priemysel sa vyhovárал, že nemôže dodať väčším vojenským kontingentom potrebnú výstroj, najmä obuv a šatstvo. Príležitostne som sa opýtal Dr. Inž.(iniera) Zaťku, či je táto povest' pravdivá; odpovedal mi kladne.

Zástoj a činnosť oceňovali sme veľmi kladne. Len neskôršie, keď sme si mohli väčšmi dôverovať, povedal som mu, že naše rozhovory nie sú len súkromne priateľské, lebo o ich obsahu informujem svojich priateľov. Zaťko bol uzrozumený a myslím, že žiadal iba o opatrnosť z našej strany.

Všetky tieto skúsenosti s Dr. Inž.(inierom) Zaťkom mi navrhnuť z jari v roku 1943 pri zostavovaní pôvodného jadra ilegálnej Slovenskej národnej rady, aby Zaťko bol tiež jej